

Lingüística Núria Puyuelo

Un món de llengües

És perfecte el llenguatge? Els primats poden aprendre a parlar? Com seria el món amb només una llengua? Aquestes són només algunes de les qüestions que s'exposen a *Quinze lliçons sobre el llenguatge (i algunes sortides de to)*, un assaig de Jesús Tuson que constitueix una lliçó magistral sobre lingüística, una matèria que l'autor domina a la perfecció després d'haver estat quatre dècades professor de la Universitat de Barcelona. El llibre és, doncs, un assaig divulgatiu i proper sobre la ciència del llenguatge en què Tuson intenta revelar tots els secrets d'aquesta capacitat innata i exclusiva que tenim l'espècie humana.

El lingüista reflexiona sobre la facultat del llenguatge. Construïm tot el nostre món a través de la llengua: els pensaments, els sentiments, la cultura, la parla... Gràcies a les paraules, som capaços de donar noms al món que ens envolta –fins i tot tenim paraules que es refereixen a realitats imperceptibles, com per exemple *justícia, amor i odi*–, podem ordenar i classificar la realitat. Tenim l'habilitat innata de fer construccions sintàctiques i la capacitat de narrar el món, gràcies a les estructures formals que ens ofereix el llenguatge. "Aquesta dimensió sintàctica és del tot inexistente en el món animal, excepte en el cas dels *sapiens*", assenyala Tuson.

El llenguatge té una creativitat incomparable: la llengua ens dona eines per parlar de qualsevol cosa i per mitjà de les seves unitats de so (entre vint i quaranta en la majoria de llengües) podem construir un nombre infinit de combinacions. El llibre explica com a partir de les formes de referència temporal que incorpora la llengua els humans podem parlar del passat,

Jesús Tuson ha publicat un assaig que constitueix una lliçó magistral sobre lingüística GABRIEL MASSANA

del present i del futur, és a dir, podem recordar i fer previsions de futur.

Tuson també fa referència a l'aprenentatge sorprenent que fan els infants del llenguatge. Explica com amb molt pocs anys els nens són capaços d'aprendre el sistema expressiu i comunicatiu més complex que mai s'ha trobat en la naturalesa. "Una criatura, a partir dels dos i mig, adquireix cada dia una mitjana de tretze paraules", remarca el lingüista. També recorda el fracàs dels experiments que es van fer al llarg del segle XX amb alguns primats amb l'objectiu que articuessin alguna paraula i dedica un apartat a parlar de l'origen del llenguatge i de l'escriptura.

L'autor fa una crida davant del perill imminent que diverses llengües puguin desaparèixer en pocs anys. Actualment encara n'hi ha unes sis mil al món, tot i que n'hi ha gairebé cinc-centes que estan en perill de mort imminent, com ara la llengua *she-ni*, de Nigèria, amb només sis parlants, o a Bolívia, la *itonama*, amb deu. En aquest sentit, Tuson afirma que la desaparició de llengües és una mutilació de la humanitat.

També trenca alguns prejudicis lingüístics molt estesos. Hi ha qui creu que hi ha llengües de cultura i d'altres d'estar per casa, de locals i internacionals. Totes aquestes creences, segons Tuson, són "apreciacions populars el fonament de les

quals és la ignorància" i que porten implícita "la presumpta supremacia d'unes poques llengües per damunt de la resta". Pel que fa a la immersió lingüística, el lingüista assenyala que és "la manera més eficaç i natural de regalar a una criatura una llengua més". A més, assegura que qualsevol llengua pot ser apresada, si es donen les condicions adients, i que per tant no es pot afirmar que hi hagi llengües més difícils que d'altres.

El llibre, estructurat en tres parts, inclou al final de cada capítol textos, esquemes, il·lustracions i referències bibliogràfiques que complementen la informació exposada. *

Quinze lliçons sobre el llenguatge (i algunes sortides de to)

Autor: **Jesús Tuson**
Editorial: **Ara Llibres**
Barcelona, 2011
Pàgines: **208**
Preu: **18 euros**

Novel·la Òscar Montferrer

Debut a San Francisco

Pertorbat
Autor: **Paul Harper**
Traducció: **Jordi Boixadós**
Editorial: **Amsterdam**
Barcelona, 2011
Pàgines: **331**
Preu: **19 euros**

El món dels *best-sellers* és el que és i té un catàleg de temes i mètodes clàssics: ningú no hi vol gaires sorpreses. Això fa que les novetats siguin benvingudes si aporten alguna cosa de positiu sense ultrapassar els límits del gènere. *Pertorbat* assaja relativament noves maneres de fer en el *thriller* de to policial a partir d'una base estàndard –com a exemple, les pistoles no apareixen ben bé fins al final– i ofereix al lector una història en què l'equilibri entre el que és nou i el que és vell és força acceptable –si no es perd de vista el fet que s'està parlant d'una obra que ha de ser necessàriament fàcil de llegir.

La novel·la és la primera en què

Paul Harper –el pseudònim amb què David Lindsey reneix en el negoci dels *best-sellers*– posa en joc el personatge de Marten Fane i la seva acció arrenca quan una psicòloga el contracta perquè ha detectat que dues de les seves pacients comparteixen un amant sense que cap de les dues ho sàpiga i s'ha adonat que ell vol d'elles quelcom que no entra, ni de bon tros, dins dels límits del que és normal.

La trama, com ha de ser, s'embolica a mesura que avança la novel·la i l'autor té prou habilitat per no caure en els forats que obre: simplement, els deixa de banda com si no hi fossin i estalvia al lector les explicacions anorreadores a què recorren els no-

vells –i amb què es posen en evidència–. El ritme narratiu que manté *Pertorbat* és alt –l'acció transcorre en una setmana– i empeny la lectura amb fermesa: Harper no proposa res de l'altre món, però escriu amb eficàcia, agilitat i una flexibilitat assumible.

Giragonses argumentals

Així, la novel·la pot beneficiar-se d'una certa benvolença quan resol algunes de les giragonses argumentals amb la matusseria d'un màgic un pèl sapastre i quan peca ocasionalment de *literatura creativa* en recórrer a la descripció preprogramada i innecessària de persones i entorns.

Pel que fa a la caracterització dels personatges principals, en què no costa endevinar una vida impresa que va més enllà d'un únic títol, és senzill comprovar cap a on els tele-dirigeix l'autor, però, altra vegada, Harper té prou seny per aturar-se abans d'arribar al penya-segat del ridícul. Més interessant, a canvi, és la utilització de la ciutat de San Francisco –els seus carrers, les peculiaritats del seu microclima...– com a escenari embolcallador i element raonablement actiu.

Com a punt final i per deixar-ne constància: la versió catalana de *Pacific Heights* pateix amb regularitat suportable la lamentable malura que afecta les traduccions. *